

N:o 45.

Ank. till Riksd. kansli den 30 april 1901, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om utredning och förslag i syfte att inskränka utländska agents försäljningsrätt inom Sverige.

Lagutskottet har till förberedande behandling mottagit en af herr *O. Trapp* inom Andra Kammaren väckt motion, n:o 29, af följande lydelse:

»De för hvarje år förbättrade samfärdsmedlen mellan Sverige och det öfriga Europa hafva helt naturligt medfört ett allt kraftigare utvecklande af rikets internationella handelsförbindelser. I sammanhang härmed har ock framträdt en allt större benägenhet att i handeln undvika mellanhänder. Utan tvifvel är denna sträfvan berättigad, så vidt den håller sig inom de gränser, förhållandena sjelfva utstaka såsom naturliga; men den blifver till skada, om den utländska affärsdriftigheten begagnar sig af oerfarenheten hos den allmänhet, som köper endast för egen konsumtion, och dess återförande inom riktiga gränser blifver desto mer påkalladt, om den frihet, den utländske affärsmannen i sådant hänseende åtnjuter, icke reciprokt tillkommer den svenske.

Genom de år 1887 vidtagna förändringar i 1864 års näringsförordning sattes i viss mån en dam mot den utländska invasionen på detta område. Men under senare tid hafva framträdt missförhållanden, hvilka nämnda lagstiftning icke förmår stäffa.

Ännu för ett fåtal år sedan besökte de utländska affärsagenterna nästan uteslutande de större svenska städernas köpmän, men dessa förhållanden hafva numera fullständigt förändrats. Åtminstone i det sydligaste Sverige finnes knappast en plats så aflägsen, att ej den utländske handelsagenten finner

vägen dit. Och han nöjer sig ej med att uppsöka köpmännen, utan han vänder sig direkt till förbrukare för upptagande af detaljorder. Bland de varor, som för närvarande mest äro föremål för dylik detaljhandel, torde böra nämnas gödnings- och foderämnen, utsädesfrön, viner, spirituosa och cigarrer.

Försäljningarne underlättas genom köparnes okunnighet om frakt- och tullförhållandena och genom deras deraf härflytande oförmåga att bedöma varornas verkliga värde. Det nominelt billiga priset verkar lockande. Oaktadt varnande erfarenheter af det vanskliga i dessa den enskilde förbrukarens direkta affärer på utlandet visserligen icke uteblifvit och mången fått göra hårda förluster på dylika transaktioner, äro oerfarenheten och sjelftilliten hos köparen så stora, att mot den främmande agentens öfvertalningskonst intet synes hjälpa.

Omfattningen af detta slags affärer tilltager alltjemt till stort men för de svenska köpmännen, som hafva sina dryga utgifter och sin skatt till stat och kommun att gälda, som med sin firmas anseende stå inne för ett redbart behandlingssätt och som enligt svensk lag och vid svenska domstolar måste svara för begånget affärs-svek.

Med den utveckling förhållandena, särskildt i det sydliga Sverige, tagit, synes det vara hög tid, att lagstiftningen nu ingriper till skydd mot detta missbruk, på samma sätt som ett dylikt ingripande förut ansetts nödigt mot den direkta, utländska detaljhandeln. För det sydliga Sverige torde det egentligen vara från Danmark denna trafik bedrifves. Egendomligt är emellertid, att i Danmark en helt annan ordning gent emot svenska köpmän är gällande.

Den första paragrafen i den danska förordningen af 8 juni 1839 om utlänningars rätt till handel inom landet stadgar, att utländska handlande eller handelsagenter, hvilka till konungariket anlända, icke äro berättigade att till salu utbjuda eller försälja varor annorstädes än i Köpenhamn och öfriga köpstäder. De få icke heller till salu utbjuda eller försälja varor till andra än dem, som äro handelsberättigade, vare sig i detalj eller en gros, likasom till fabrikanter, handtverkare och andra näringsdrifvande, och endast varor af det slag, som hvar och en af dem för sin verksamhet behöfver eller drifver handel med.

Detta stadgande tillämpas öfver hela Danmark med den största stränghet. En svensk köpman får alltså icke under någon som helst omständighet i Danmark utbjuda eller sälja varor annat än i köpstäderna och endast till affärsmän, men här i Sverige ega danska köpmän och handelsagenter fullständigt fria händer att resa omkring i bygderna och der inlåta sig i affärer hvar och en med hvem dem behagar. Den bristande reciprociteten i detta hänseende gör saken ännu mer beaktansvärd.

Vid sådant förhållande har jag trott tiden vara inne för lagstiftningen att ingripa till stäffjande af denna osunda affärsverksamhet. I sjelfva verket åstadkommes på denna väg numera samma skada som genom varornas kringförande och omedelbara försäljning i orterna.

Jag tillåter mig därför vördsamt hemställa, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det täcktes Kongl. Maj:t låta verkställa utredning af nu angifna förhållanden samt derefter för Riksdagen framlägga förslag till den lagstiftning i ämnet, hvartill utredningen må finnas föranleda.»

Vid pröfning af föreliggande fråga har utskottet kommit till den uppfattning, att varors försäljning här i landet genom utländska agenter, på sätt motionären angifvit, kan medföra afsevärda olägenheter för svenska köpmän, samt att den fördel för allmänheten, som kan antagas uppstå i följd af friheten att köpa sina varor af hvem den sjelf önskar, ofta torde vara mera skenbar än verklig. Särskildt har utskottet ansett goda skäl tala därför, att utlänningar ej må ega samma rätt som vårt lands egna undersåtar att idka agenturverksamhet, med mindre motsvarande rätt i den främmande staten tillkommer svenska medborgare.

Att vidtaga någon lagstiftningsåtgärd i motionens syfte torde emellertid för det närvarande icke gerna låta sig göra. Enligt upplysningar, som blifvit ställda till utskottets förfogande, lærer nemligen sådan åtgärd, hvad de flesta främmande magter vidkommer, hindras genom med dem ingångna traktater, hvilka antingen direkt tillerkänna det främmande landets undersåtar samma frihet som svenska undersåtar i afseende å vilkoren för handels bedrivande eller indirekt tillförsäkra de främmande undersåtarna sådan frihet genom föreskrift om behandling af det främmande landet såsom den mest gynnade nation. Någon inskränkning i försäljningsrätten för agenter från dessa länder kan således icke företagas, med mindre samma inskränkning blefve tillämplig jemväl å inhemska handelsresande. Bland de länder, med hänsyn till hvilka en lagstiftning i ämnet skulle ega någon egentlig betydelse, lærer det endast vara Danmark, som icke är på sådant sätt traktatsenligt skyddadt, och att för detta land införa någon undantagslagstiftning synes utskottet icke kunna förordas.

Först i den mån tiden för tillämpning af nämnda traktater tilländagår, torde det alltså skäligen kunna ifrågakomma att genomföra några bestämmelser i den rigtning motionen angifver. Huruvida och i hvilken omfattning dylika bestämmelser då böra åvägbringas, utgör ett spörsmål, hvilket utskottet på ofvan antydda grunder finner ganska beaktansvärdt. Med hänsyn till

frågans outredda skick anser sig dock icke utskottet kunna tillstyrka Riksdagen att nu göra någon framställning om ändring i gällande näringslagstiftning, i all synnerhet som man torde hafva anledning antaga, att Kongl. Maj:t kommer att vid framtida ingående af traktater egna frågan sin uppmärksamhet och, derest så pröfvas nödigt, vidtagna erforderliga åtgärder för åstadkommande af förändringar i lagstiftningen i syfte att behörigen skydda och tillgodose den inhemska handelns intressen i förberörda afseenden.

Utskottet föranlätas alltså hemställa,

att ifrågavarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 30 april 1901.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.